

Vergaderjaar 2009–2010

27 925

Bestrijding internationaal terrorisme

Nr. 370

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN, VAN DEFENSIE, EN VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 november 2009

Graag bieden wij u hierbij de reactie aan op het verzoek van de vaste commissie voor Defensie van 30 oktober 2009 met kenmerk 2009Z19 759/2009D53047 inzake de situatie van vrouwen in Afghanistan. Tevens informeren wij u hierbij over de uitkomst van de Afghaanse presidentsverkiezingen, zoals toegezegd door de minister van Buitenlandse Zaken in het Algemeen Overleg over de Raad Algemene Zaken en Externe Betrekkingen van 10 september 2009.

De minister van Buitenlandse Zaken,
M. J. M. Verhagen

De minister van Defensie,
E. van Middelkoop

De minister voor Ontwikkelingssamenwerking,
A.G. Koenders

Uitslag Afghaanse presidentsverkiezingen

Op 20 oktober 2009 was de definitieve uitslag bekendgemaakt van de eerste verkiezingsronde die op 20 augustus 2009 werd gehouden. Na correctie van de stemtotalen op basis van onderzoek door de Klachtencommissie naar frauduleuze stemmen kwam zittend president Karzai met de meeste behaalde stemmen (49,67%) uit de bus. Zijn naaste rivalen, Abdullah Abdullah en Ramazan Bashardost behaalden respectievelijk 30,59% en 10,46% van de stemmen. President Karzai had daarmee niet de vereiste absolute meerderheid van de stemmen verkregen, zodat een tweede ronde nodig werd.

De Onafhankelijke Kiescommissie heeft op 2 november jl. Hamid Karzai uitgeroepen als winnaar van de Afghaanse presidentsverkiezingen. De Kiescommissie besloot na de terugtrekking van presidentskandidaat Abdullah Abdullah op 1 november jl. af te zien van een tweede verkiezingsronde die op 7 november had moeten plaatsvinden.

De formatie van een nieuwe Afghaanse regering is nu een eerste prioriteit. Gelet op het verloop van de verkiezingen acht de Nederlandse regering het van belang dat de nieuwe Afghaanse regering breed wordt samengesteld en zorgt voor veiligheid en ontwikkeling van het land. De internationale gemeenschap moet met de nieuwe regering duidelijke afspraken maken over goed bestuur, het bestrijden van de corruptie en respect voor mensenrechten.

De situatie van vrouwen in Afghanistan

Op 10 april 2009 werd de Kamer per brief (27 925 Nr. 338) geïnformeerd over de situatie van vrouwen in Afghanistan. Gezien de diepgewortelde culturele en traditionele regels en gebruiken die mede bepalend zijn voor de positie van de vrouw in de Afghaanse maatschappij is verandering een incrementeel proces. De beschrijving van de positie van de vrouw in Afghanistan in de brief van 10 april is dan ook nog altijd geldig. Nederland zal de Afghaanse overheid blijven aanspreken op naleving van de op dit gebied door haar geaccepteerde en geratificeerde internationale kaders (zoals CEDAW, *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*), alsook de eigen nationale beleidskaders, zoals de Afghaanse grondwet en het *Afghan National Development Strategy* (ANDS) die gelijkheid van mannen en vrouwen nastreven.

Verder hebben zich in de tussenliggende maanden de volgende ontwikkelingen voorgedaan.

Nationaal

Over het wetsvoorstel betreffende familierecht van Sjiitische Moslims werd u reeds bericht in de stand van zaken brief van 13 oktober jl. (kenmerk DVB/CV-383/2009). De situatie is sindsdien onveranderd. Nederland zal in samenwerking met andere landen de Afghaanse overheid blijven wijzen op het feit dat het een wet is die niet voldoet aan internationale standaarden en niet aan de Afghaanse Grondwet zelf.

Bij de organisatie van de registratie en van de verkiezingen voor een nieuwe president en de provinciale raden van 20 augustus heeft de Afghaanse Onafhankelijke Kiescommissie gericht aandacht besteed aan maatregelen om de mogelijkheden voor vrouwen om hun stem uit te brengen te vergroten. Zo hoefden vrouwen bij registratie geen foto te laten maken en is er naar gestreefd om ook te voorzien in stemlokalen met vrouwelijk personeel. Het is echter moeilijk gebleken om hiervoor

voldoende vrouwelijk personeel te vinden. Daarnaast maakten sommige maatregelen gericht op het verbeteren van de participatie van vrouwen het proces mogelijk meer fraudegevoelig.

Van 5–7 juli vond in Kaboel een mede door Nederland gefinancierde conferentie plaats over de positie van vrouwen in Afghanistan georganiseerd door het *Afghan Women's Network* (AWN) in samenwerking met *Gender Concerns International*. Onder de genodigden waren vertegenwoordigers van Afghaanse vrouwenorganisaties, ambassades, nationale en internationale hulporganisaties, multilaterale instanties en Afghaanse ministeries. In de concluderende aanbevelingen van de conferentie werd ondermeer het belang benadrukt van:

- Het betrekken van vrouwen bij vredesonderhandelingen;
- Het versterken van Afghaanse vrouwenorganisaties. Deze zijn nu veelal nog te zwak om voldoende druk op de Afghaanse overheid uit te oefenen om de positie van vrouwen te verbeteren;
- Een eigen Nationaal Actie Plan VNVR 1325 van de Afghaanse overheid;
- Maatregelen om de positie van vrouwen binnen de overheid te verbeteren.

De NAVO heeft eind september naar aanleiding van het rapport *Operational Effectiveness and UN Resolution 1325 – Practices and Lessons in Afghanistan* (o.a. door het ministerie van Buitenlandse Zaken uitgevoerd) besloten twee genderadviseurs aan te stellen binnen ISAF Head Quarters in Kaboel. Een expert zal per januari 2010 op het *Strategic Command* niveau van ISAF worden ingezet en een expert op het niveau van het *Operational Command*. Ook het Nederlandse ministerie van Defensie heeft sinds eind oktober een genderadviseur geplaatst bij het ISAF hoofdkwartier in Kaboel.

Uruzgan

Verbetering van de positie van vrouwen in een conservatieve provincie als Uruzgan is een kwestie van lange adem, waarbij interventies door derden uitsluitend succesvol kunnen zijn indien zij voldoende in de culturele context zijn ingebed. Bij de Nederlandse inspanningen in Afghanistan heeft de minister gekozen voor middelen om vrouwen te bereiken in alle projecten die Nederland financiert.

Zelfs voor Afghaanse begrippen is de organisatiegraad van vrouwen in Uruzgan erg laag. Plaatselijke vrouwenorganisaties bestaan niet en het overheidsbudget voor vrouwenzaken is klein. De mogelijkheden voor scholing en economische activiteiten zijn niet groot en de vrouwen die economisch actief zijn lopen risico. Om deze vrouwen te helpen, heeft de *Afghan Woman Business Federation* aangegeven een netwerk van vrouwen in de provincie te willen opzetten. Daarbij zullen honderd vrouwen in Tarin Kowt worden getraind in moderne handwerktechnieken en de wijze waarop hun producten kunnen worden verkocht. Nederland overweegt steun aan dit initiatief.

In het kader van het gezondheidsprogramma in Uruzgan zorgen *community health workers* (147 mannelijke en 67 vrouwelijke) voor kennisoverdracht op het gebied van *family planning*, vermindering van kraamsterfte door betere hygiëne en begeleiding, en voor basis psychische gezondheidszorg voor mannen en vrouwen.

Nederland richt zich in de onderwijssector op de korte en lange termijn door middel van financiering van de bouw van meisjesscholen, de opleiding van vrouwelijke leraren uit Uruzgan en de organisatie van inhaalonderwijs voor meisjes die nog niet naar school zijn geweest. Daarnaast zijn

75 van de 300 deelnemers aan een volwasseneducatieprogramma in Uruzgan vrouw. Dit programma draait nu voor het tweede jaar. Nu de lokale bevolking bekend is met dit programma blijkt de drempel voor vrouwen om deel te nemen verlaagd.

Op 20 oktober jl. is in Tarin Kowt opnieuw een vrouwenshura gehouden. De vrouwen kwamen uit de hele provincie Uruzgan; het merendeel was afkomstig uit het district Tarin Kowt. De aanwezige vijftig vrouwen spraken in alle openheid over de problemen waar ze in het dagelijks leven mee te maken hebben. Het gebrek aan werkgelegenheid noemden de vrouwen als grootste probleem. Ze noemden naaiwerk en borduurwerk of het houden van koeien als mogelijke oplossing. Overigens merkten de vrouwen op dat ze nu anders dan zes jaar geleden buitenshuis kunnen en mogen werken. Zo blijkt het voor vrouwen goed mogelijk om kippen te houden en binnenshuis inkomensgenererende activiteiten te ondernemen zoals tapijt weven, fruit en saffraan verwerken of schooluniformen naaien. Dergelijke voor vrouwen toegankelijke onderdelen zijn dan ook in een aanzienlijk aantal van de door Nederland gefinancierde projecten verwerkt.